

Joka XXIII.

(részletek)

Pesta szomszéd

Késő délután volt már, amikor Mirkóék hazaértek. Megnyugtatta őket a már messziről is halló kopácsolás, mivel eleinte erősen aggódtak a késedelem miatt. Amikor ugyanis a gyerekek felébredtek a tisztáson, azt látták, hogy Nyica édesdeden alszik. Valami földöntúli mosoly terült el álmában az arcán. Olyan szép volt így, amilyennek még sohasem látták. Flaré sűrű pisszegések után öccse fülébe is súgta:

– Nézd! Nem olyan, mint egy angyal?

Öccse előbb engedékenyen bólogatott, majd a bizonytalanul megkérdezte:

– Mondd, te már láttál igazi angyalt?

– Nem.

– Akkor honnan tudod, hogy olyan?

– Nem emlékszel a képekre a templomban?

– Dehogynem! De azok csak pingált angyalok voltak. Szárnyaik is voltak. Szerinted, aki lepingálta őket, honnan tudta, hogy milyenek? Ő tán látott igaziakat?

– Látott tán, vagy sem, édes mindegy. Nem kell ahhoz szem, belülről érzi azt az ember.

Mirkó persze vitatkozott volna még, de a szája is tátva maradt, amikor azt látta, hogy egy nagyobb tarkaszárnyú pillangóraj épp a szunyókáló Nyicát tartotta legalkalmasabbnak arra, hogy megpihenjen rajta. Valósággal belepétek. Ide-oda mozgatták szárnyacskáikat. A kopott öltözetén csak úgy kavargtak. Olyanok voltak, mintha lüktető színes ruhaminták lennének.

– Most már csakugyan olyan – suttogta ámulattal –, tele van szárnyakkal.

– Na, ugye! – nyugtázta diadallal öccse belegyezését Flaré.

... És nem keltették föl, amíg magától fel nem ébredt.

– Nem akartuk, hogy a lepkék elszálljanak – magyarázták.

Nyica nem értette, hiszen ő egyetlen pillangót sem látott, ám rájuk hagyta, hiszen érezte, hogy voltaképpen szeretet vezérelte a tettüket.

– No, akkor viszont most kapkodjuk a lábainkat, hogy még ott érjük Bali bácsiékat. Különben fölöslegesen törtük ennyire magunkat.

Iparkodtak is. Mintha Koma is megértette volna a szándékot. A derék kutya mindig megbökölte játékosan orrával a leghátrébb lépdelőt. Mirkó azonban nem tudott szabadulni korábbi gondolataitól, ezért meg is kérdezte:

– Mondd, Anyica! Te valójában angyal vagy?

– Dehogyis vagyok az. Gondolod, hogy akkor itt lépkednék veletek, ahelyett hogy szállnék? – mosolyodott el Nyica. – Hogyan jutott eszedbe ilyen csacsiság?

– Mert, hogy olyan szép voltál, amikor aludtál... és voltak rajtad szárnyak is.

Nyica jobbnak látta, ha nem vitatkozik. Jól emlékezett, hogy a gyermeki képzeletnek milyen gyógyító, lélekemelő ereje van. Amikor őt szapulták, bántották – már pedig túlon túl gyakran tették ezt vele –, éjjelente ki-kiszökött a sátorból. A csillagos eget nézte, képzelete szántotta a levegőöveget és áthatolt a mennybolt palástján is. Elgondolta, hogy egy másik alig pislákoló csillagon is él egy hozzá hasonlatos cigány kislány. Akárcsak őt, szintén bántják. Neki is meghalt apja-anyja, s akik magukhoz vették, legkevésbé sem szeretik. Sőt... A csapata is kikacagja, gonoszkodik kárára, mert bandzsi, nem túl szép, rongyokban jár és szava sincs, annyira félénk. Az a kislány is sírdogál ott azon a távoli csillagon, mert nincs senki, aki megértené... És ő is kiszökik éjszaka és bámulja a csillagokat. És az a kislány is arra gondol, hogy ott, azon a fénylő

ponton, aminek a Földet látja, élhet egy hozzá hasonlatos sorsú lány... Ez a hit, ez a remény megnyugtatja őt a messi csillagon, ahogy a kis Nyicát is megbékítette a tudat, hogy nincs egyedül. Éjjelente a legnagyobb bánataikat elmondták egymásnak, vigasztalta egyikük a másikat. Az a csillagbeli cigánylány lett a legjobb... az egyetlen barátja. Úgy hitte, hogy Mirkó képzelete is így kötött ki valami miatt a pillangóknál, amikhez makacsul ragaszkodik. Dehogy is akarta megbántani a kételkedéssel...

– Egyáltalán nem vagyok szép – állította viszont nagy határozottsággal –, de ha akarod, a régi, mainál is csúnyább, bármikor lehetek. Akarod? – nézett rá a fiúra erősen keresztbehúzott szemmel.

– Jaj, nehogy! – sikoltott fel Flaré, akinek meggyőződése volt, hogy Nyica bármikor képes lenne erre a csodára is.

Volt is ebben valami, hisz ha valaki képes arra, hogy ukk-mukk-fukk úgy megszépüljön, mint amilyen most volt, miért ne tudna, ha akar, ugyanígy megrútulni. Csak akkor nyugodott meg, amikor Nyica felkacagott a Mirkó megdöbben arcát látva. És akkor ocsúdott fel, amikor Koma ülepen bökölte.

Onnantól kezdve már vidámak voltak, felszabadultan tréfálkoztak, nevetgéltek hazáig.

Mamó már nagyon várta őket. Kissé neheztelve mondta:

– Nem gondoltam, hogy ilyen sokáig ellesztek. Csak azért nem aggódtam a kelleténél jobban, mert az én hőszám is veletek volt – simogatta folyamatosan a combjára támaszkodó Komát.

– Na, hiszen! – panaszkodott Mirkó. – Egész úton bökölte a popóm.

– Engem is löködött hátulról!

– Sőt engem is, pedig én nem is maradtam le – mondta Nyica.

– Ezt tette volna?

– Ezt bizony – erősítették egyszerre hárman.

– Pironkodhatnátok, ahelyett, hogy panaszkodtok! – mondta Mamó. – Igaza volt! Ő tudta egyedül, hogy már rég itt volna a helyetek – ölelte magához kedvenc négy lábuját. – Kifogytunk az ételből és a borból. Víz nemrég vittem nekik – mutatott a tető felé. Tanácstalan vagyok, mit tegyek. Csak kellene adni nekik még valamit enni. Sütöttem hirtelenében még punyét, de azt üresen nem tálalhatom. Ha meg azt osztogatom szét, amit Örszse barátnőd múltkor hozott, ha szűken mérem, fél fogukra sem elég. Ha emberesen osztom, nekünk nem marad csak az éhkopp napokig... Vagy esetleg csirkegyász lesz.

– Tegyük tálra mindazt, ami megvan még a Bali-féle elemőzsiából – javasolta Nyica. – Csak a két gyereknek adjunk elébb. Nagyon megéhezhetnek, mert igen sokat jártak. Azok odafönn meg még éhesebbek lehetnek... Nem gondoltam, hogy ennyire viszik, ilyen rövid idő alatt.

– Janó már többször is mondta. Már két harangozással ezelőtt először, hogy innen már egyedül is boldogul, köszöni a segítséget. A két fiatal úgy tűnt, hajlik is rá, de Bali nem engedett. Azt mondta, maradnak, mert addig el nem megy az embereivel, amíg Örszének nem jelentheti, hogy tető alá tették a családot. Hallod-e? Ez a Borba Bálint nagyon-nagyon rendes emberré lett... Örszse szerint eredetileg is ilyen volt, mielőtt elzüllött. Ma is olyan lenne – így hiszi –, ha az általuk Jokának nevezett Janónk képében egy angyal nem szól hozzá.

– Képzeld – újságolta Nyica – Mirkó megkérdezte tőlem: nem vagyok-e angyal? Azt mondta, még szárnyaim is voltak, amíg aludtam. Bizonyosan álmodta.

– Hát aludtatok, édes lányom?! – kérdezte Mamó némi felhanggal.

Mit volt mit tenni? Nyica, miután a gyerekeket az asztalhoz ültette, s elébük tette, amit a nekik szánt a kamra kincseiből, részletesen elbeszélte a Tîca-tisztásra jutásukat és az ottani eseményeket. Beszámolt azokról a gondolatairól is, amik ott születtek. Hogy ez talán nem is véletlen, hogy ez valami égi jel volt. Igaza lehet Mamónak, amikor azt mondta, hogy talán Tîca is elégedett azzal, ahogy a gyerekekkel és idehagyott férjével bánik.

Mamó bólogatott – s mivel a hallottak okán jó kedvre derült – még egy tréfát is megengedett magának.

– Nem megmondtam? Megmondtam előre... Tudtam, hogy semmi baj nem érheti... Hogy Isten vigyázza azt az őzikét.

Amikor látta Nyica örömteliből tanácstalanná, majd csalódottá savanyodó arckifejezését, felnevetve magához ölelte.

– Képes lettél volna elhinni, hogy az egész történetből csak az őzgidánk sorsa ragadt meg? Butuskám! Nagyon örülök annak, ami veled történt. Nem véletlen volt az! Csakugyan nem...

Nyica teljesen elérzékenyült. Ott maradt Mamó vállára fészkelődve. Szeme sarkában megcsillant egy tanácstalan könnycsepp. Menjen-e, maradjon-e? Egész addig nem jutott döntésre, amíg fel nem hangzott az asztal mellől egy kétszólamú felszólítás. Rá egy pillanatra sietve megindult.

– Anyica, gyere te is enni! – hangzott fel fiú- és lányhangon csaknem egyszerre.

– Köszönöm, csillagaim, de most valahogy egyáltalán nem vagyok éhes.

Aztán olyat tett, amire Mamó sem volt felkészülve. Mindazt, ami az előbbi osztásnál megmaradt nagy fatálcára halmozta a punyéval és két késükkel együtt, majd határozott léptekkel elindult a tetőfedők irányába. Életében először érezte elég erősnek magát, hogy szembe nézzen félelmeivel. Már nem tartott a két fiatalember tekintetétől. Hogy jönnének ahhoz, hogy úgy nézzenek vagy gondoljanak rá, ahogy nem akarja. Ha minden hangsúlyából, mozdulatából, tekintetéből az fog sugározni, hogy foglalt már. Felszegett fejfelé lépkedett. Neki gyerekei vannak... Sőt férje is, csak az illető még nem tudja.

Mamó döbbenten, de meglelégedve figyelte a Nyicán hirtelen lejátszódott változást.

– Na, végre! – nézett fel az égre. – Köszönöm, Uram!

A hintaszékbe ült – s amit még nem tett soha – ölébe húzta kutyát. Ölébe fektette, noha Koma a méretét tekintve legalább négy számmal nagyobb volt az ölebeknél. Szegénynek eleinte nem is tetszett nagyon ez a fura helyzet. Amikor azonban Mamó a szék lassú ingatásába kezdett, boldog, halk morgással kísért a nagyszerű érzést. Az öreg kezek a ringás ütemében simogatták.

– Nagyon ügyes voltál, Koma! Már megint nagyon ügyes. Jól intézted ezt is.

Nyica határozott szándéka – noha alig volt még csak túl a fele úton – közben elpárolgott. Az eltökéltség változatlan süttött belőle, de elhatározása szöges fordulatot vett. Ennek oka pedig az volt, hogy egy új, általa még nem ismert alak lépett elő a telek túlfelén a fák közül! Megemelte a kalapját, úgy kiáltotta:

– Isten áádja, szíipasszony! Éé vagyok a Pesta szomszéd! Feleségem a Trézsi küldi ezt a kondée kolompérlét – mondta közeledve, kisebb hangra váltva. – Kalbász is van benne! Tett belíje bőven, nem sajnáatta – közölte most már Nyicához érve. Lábaihoz tette a kondért, amelyből nyálcsordító illat áradt. Nyújtotta a kezét is.

– Mondom! Éé vagyok a Pesta szomszéd. A falu szélíróő a harmadik ház... A kedves férjével már vóót szerencsém találáakozni – pödörte meg balkézzel a bajuszát. – Meg ezzel az ebbel is itt, ni – bátortalanodott el, mert láttára Koma villámgyorsasággal Nyica lábai mellett termett, szükség esetén megvéendő. De ezúttal nem morgott, nem ugatott a vendégre, sőt harapással sem fenyegette. Miért is tette volna? Tudta, hogy nem jár gonosz ügyben. Aki ilyen finoman illatozó nagy kondérral jár szomszédolni, az nem ilyen szándékkal érkezik. Erősen figyelte: mozdulatai barátságosak és tiszteletteljesek voltak...

– Hát akkor, Isten hozta, Pesta szomszéd! Kerüljön beljebb! – mondta neki Nyica, erőteljesen, de korántsem ridegen, megbáronyosított hangon. A szemébe nézett, és határozottan, csaknem férfiasan megszorította a kezét. (Nehéz is lett volna másként, mivel a hosszas faldöngölés igencsak megerősítette a markát.)

Vendége meg is lepődött ezt tapasztalva, s amíg mentek az asztal felé, el is morfondírozott ezen önmagában. Azt saját szememmel láttam, hogy a férje, az a Joka bitang erős, de hogy a feleségébe is (pedig milyen fiatalka) ekkora erő szorul, azt nem hittem. Ilyen erősek lennének, mind a cigányok? – nagyjából itt járt a gondolatában, amikor odaértek Mamóékhoz. Nyica bemutatta a kondéros urat.

– Ő itt Pesta szomszéd. A falu szélétől befelé a harmadik házat lakja. Hallották a nagy kopácsolást és felesége úgy gondolta, bizonyára megeheztek, akik

ilyen hevesen munkálódnak. Készített és küldött nekik... küldött nekünk egy hatalmas adag levest.

– Nocsak, no! – emelte fel ujját a férfi – nem olyan nagy ez az adag. E’ mifelénk csak kiskondéénak számít. De kalbász is van ám benne! Tett beléje Trézsim bőven. Egyáátalán nem sajnáatta. Kolompérlé, jó finom.

Nyicának már volt alkalma belekukkantani abba a kondérba. Neki kukantásra felemelték róla már egyszer a fedőt, hogy lássa a sűrű kolbászkarikákat. Így aztán előnyben volt Mamóékkal szemben, akik nem igazán tudták, mire számíthatnak.

– Kärbojzámă – mondta előbb beásul, majd hozzátette magyarul is – krumplileves!

– Háát úgy is lehet mondani – lett fölöttébb engedékeny az iménti szoló. – De jó finom, csak annyit mondok még rá. Jóó főz a Trézsi.

– Nem is vitatom én!

– Háát azéé!

– Ő itt a lányom – nyomta meg a szót Nyica – Flaré. Ő meg a fiam, Mirkó. (Mindkét gyereknek azon mód fülig ért a szája.)

Már csak Mamó bemutatásával maradt adós. „A mi Mamónk” – erre állt már Nyica szája, ám végül, megint csak megkeményítve a szót, inkább más-ként fogalmazott:

– Ő pedig a gyerekek nagymamája.

Pesta szomszéd zavarában megint kezét nyújtott volna. Ezúttal Mamónak. De mivel most éppen a jobb kezében volt a kondér, a kézfogásból ezúttal semmi se lett. Mamó a legnagyobb természetességgel vette át a fogófület. Egyetlen mozdulattal akasztotta az edényt a még mindig az ebéd táji hunyt parázs fölött álló bográcslábra. A gyerekek máris pattantak, hogy aprított fát hozzanak az újabb tűzhöz.

– Köszönjük, hogy gondoltak ránk – mondta Mamó. – No, üljön le egy kissé mellénk – tette hozzá. Már, ha nem szégyell cigányokhoz kuporodni!

– Háát – mondta erre a vendég, zavartan tekergetve a kalapját. Nehéz feladatot kapott, mert ezen még nem gondolkodott... és fogalma se volt róla, hogy mint mondana erre Trézsi.

– Háát egy kicsikéé csak leűűnék – mondta bátortalanul, ám mire kimondta, már le is csüccsent. Bár csak oly módon, hogy gyorsan felpattanhasson, ha úgy adódna.

Mamó el is mosolyodott ezen. Persze csak magában.

– És sokáá kopácsoónak még? – érdeklődött Mamótól.

De mire az öregasszony bármit is válaszolhatott volna, maga is látta és hallotta a feleletet. Hatalmas üdvívalgás jelezte, hogy az utolsó szög is a helyére került. Az ácsszekercék elnémultak, a munkálkodók sorra jöttek le a létrákról. Amikor mind leértek, összekapaszkodtak, körbejárták az épületet, mindenhonnan a tetőre nézve. Az is lehet, hogy körbetáncolták? – ez nem látszott az asztaltól kellőképpen. Éppen harangoztak. Délutáni öt órát vertek.

Nyica perdült-fordult. Mindaz, ami a fatálon volt, nagy hirtelen visszakerült a kamrába. Azaz csak majdnem minden. Egy nagy marék pörcc, egy vastag szelet húsos szalonna, valamint egy öregujnyi kolbász kutyagyomorban végezte. Öreg kora ellenére ugyanis Mamó sem felejtette el, hogy miként kell észrevétlen térülni-fordulni.

Miközben elé tárta a nevezett finomságokat, Koma fültöveit vakargatta.

– Még egyszer megköszönöm, hősöm. Igazi csodakutya vagy...